

20ste jaargang

nummer 12

december 1984

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

Bij elke bijzondere handeling
gaat het denken aan het doen
vooraf. Bij het handelen van
klassen of massa's blijkt de
betekenis van het handelen
pas achteraf. Hier gaat de
daad vooraf aan het begrip.

Theo Maassen

DAAD
EN
GEDACHTE

ORGAAN GEWIJD AAN DE PROBLEMEN
VAN DE ZELFSTANDIGE ARBEIDERSSTRIJD

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

DE UITGAVE ZAL WORDEN BEKOSTIGD UIT
VRIJWILLIGE BIJDAGEN

Redactie en administratie:
Schouw 48-11, 8232 BD Lelystad
Postgiro 307695

DE BRUTALITEIT DER MACHTHEBBERS

Dat een regering niets anders is dan een 'comité ter behartiging van de belangen der bourgeoisie' blijkt in deze tijd even duidelijk als in de vorige eeuw toen Karl Marx deze woorden schreef. Het mag in een periode van een overspannen arbeidsmarkt de schijn hebben alsof de heersende klasse best bereid is genoeg te nemen met wat minder winst en daarvoor de arbeiders een wat hoger levenspeil te geven, in werkelijkheid is daarvan natuurlijk geen sprake. Wanneer hier in de jaren zestig en zeventig 't levenspeil van de arbeiders hoger was dan ze ooit hadden gekend, dan was dat niet omdat de wet van het bedrijfsleven 'winst, hoe meer hoe beter' niet meer zou gelden, maar alleen omdat het 'meer winst maken' meer arbeiders vergde, die op dat moment moeilijk te krijgen waren. Er was immers veel meer vraag naar arbeidskrachten dan er aanbod was. Onder de ondernemers ontstond toen een strijd om de weinige beschikbare werkers en in dat gevecht bood men tegen elkaar op om de buit maar binnen te kunnen halen.

Een duidelijk voorbeeld daarvan is de totstandkoming van de vrije zaterdag. Natuurlijk, de vakbonden doen het voorkomen alsof zij die vrije zaterdag voor de arbeiders uit het vuur hebben gesleept. Niets is echter minder waar. Met het tot stand komen van de vrije zaterdag hebben de vakbonden weinig of geen bemoeienis gehad. Het was gewoon een gevolg van het tegen elkaar opbieden van de ondernemers. De één bood nieuwe werknemers reiskostenvergoeding aan; een ander was zelfs bereid om nieuwe werknemers een bromfiets cadeau te geven, zodat ze gemakkelijk naar hun werk konden gaan. Toen kwamen enige slimmeriken op het idee om hun arbeiders een vrije zaterdag te geven en met dat lokkertje nieuwe arbeiders aan te trekken. Dát was het helemaal, want welke arbeider wilde niet graag twee dagen per week inplaats van één dag verlost zijn van de 'martelgang' naar de fabriek? Dit initiatief van het geven van een vrije zaterdag had gewoon een sneeuwbal-effekt. Binnen de kortste keren was de vrije zaterdag in het gehele bedrijfsleven een feit. Elke ondernemer moest wel mee wilde hij zijn werknemers niet naar de concurrentie zien vertrekken.

Inderdaad, de bomen groeiden tot in de hemel... voor de ondernemers. Hoe meer arbeiders er in het bedrijf produceerden, hoe meer meerwaarde er werd gevormd en des te groter de winsten bij de realisatie van die meerwaarde. De vraag naar arbeidskrachten was zo groot, dat men zich genoodzaakt zag om duizenden buitenlandse arbeiders naar hier te halen. Het be-

gon met wat Italianen en Spanjaarden. Daarna volgden er toen eerst wat Joegoslaven, en daarna duizenden en nog eens duizenden Turken en Marokkanen, die uit bittere armoede best bereid waren om ver van vrouw en kinderen te proberen hun lot materieel enigszins te verbeteren. Gebruik kakend van die bereidheid werden ze hier vaak tewerkgesteld in de rottigste banen en dan veelal ook nog tegen de laagste lonen.

Helaas, aan de ongekeerde winstmakerij kwam een einde toen de recessie zich aandiende. Al heel snel steeg de werkloosheid tot ongekeerde hoogte. Het ene bedrijf na het andere zag zich genoodzaakt 'af te slanken' of wel faillissement aan te vragen. Naarmate de winsten daalden werden er meer en meer verzoeken om steun aan de regering gericht en als 'behartiger van de belangen der bourgeoisie' deed de overheid alles om de ondernemers terwille te zijn. Niet alleen was ze bereid om vele bedrijven met grote geldsommen te steunen, ook deed zij alles om het goedkoper maken der werkkrachten te stimuleren. Het resultaat was, dat de arbeiders hun prijskompensatie moesten inleveren. De ambtenaren moesten met behoorlijke verlagingen van hun loon genoegen nemen. Bij verschillende bedrijven werden aanzienlijke loonsverlagingen doorgevoerd. Dat alles met het argument, dat de werkloosheid een gevolg was van het dalen of teloor gaan van de bedrijfswinsten. Zou men er nu voor kunnen zorgen, dat de bedrijven weer behoorlijke winsten maakten, dan zou er weer geïnvesteerd kunnen worden en zouden er daardoor ook weer nieuwe arbeidsplaatsen komen. De loonsverlagingen en de financiële steun aan de bedrijven zouden dan ook en vooral in het belang van de laagstebtaalden en de werklozen zijn. Nu moesten we offers brengen om het later beter te krijgen. Alleen op die manier zouden we uit het dal omhoog kunnen klimmen. En zowel de oppositie in het parlement (de PvdA) als de vakbeweging waren het roerend eens met de overheid en 't bedrijfsleven, dat het rendement van de ondernemingen hersteld moest worden om investeringen weer mogelijk te maken, ook al verschilden ze in detail over bepaalde maatregelen.

Men zou bijna tranen in de ogen krijgen bij zo'n nobel streven, ware het niet dat er bij al dat mooie gepraat over rendementsverbetering een adertje onder het gras schuilt. Want welke ondernemer, die weer een behoorlijke winst maakt, gaat investeren om arbeidsplaatsen te scheppen, wanneer hij ook kan investeren in arbeid-besparende technologie? Niet één natuurlijk. Hoe lager de produktiekosten, hoe hoger immers de winsten. Hoe meer er kan worden geproduceerd met minder arbeiders, hoe beter het voor de ondernemer is. Het is dan ook een fabeltje, dat herstel van de winsten van het bedrijfsleven zal leiden tot grotere investeringen en daardoor ook tot meer werkgelegenheid. 'Investeren' en het 'scheppen van banen' zijn twee heel verschillende zaken. Tenslotte zijn arbeiders niet alleen maar duur, ze zijn ook lastig; ze kankeren, hebben lang niet altijd voldoende hart voor hun werk en melden zich nog vaak ziek ook. Van dat alles heb je geen last met machines, computers en Joost mag weten wat voor andere technologie, die menselijke arbeidskracht kan vervangen.

De juistheid van onze stelling ten aanzien van investeringen en werkgelegenheid is in de praktijk duidelijk gebleken. Om dat te bewijzen moeten we even teruggaan naar 1976. Op 13 januari van dat jaar stuurden de topmensen van negen grote bedrijven een brief naar de regering, waarin ze hun grieven en wensen naar voren brachten. Ze klaagden over een slecht ondernemingsklimaat, "*waarin de dilwijls afbrekende kritiek op de ondernemingen onverminderd klinkt*" en gekonstateerd werd, dat het overheidsbeleid in on-

voldoende mate bijdroeg tot een "herstel van vertrouwen in de mogelijkheid van toekomstig ondernemen". Maar in de brief valt ook te lezen, dat het mede gaat om de bestrijding van de werkloosheid.:

"Als wij er niet in slagen te komen tot een structurele verbetering van de ondernemingsrendementen, tot het scheppen van nieuwe exportmogelijkheden en daarmee tot een daadwerkelijke bestrijding van de structuurwerkloosheid, zullen de gevolgen ernstig zijn."

Maar de negen ondernemingen brachten in die brief niet alleen hun grieven naar voren, maar gaven ook aan welke maatregelen bevorderlijk zouden zijn voor de rendementsverbetering van de bedrijven. Daarvoor was volgens hen nodig: een lagere druk van belastingen en sociale premies, meer exportmogelijkheden, herstel van de winsten, een lager minimumloon, meer concurrerende arbeidskosten met het buitenland (waarmee niets anders wordt bedoeld dan 'lagere lonen') en een vriendelijker ondernemingsklimaat. Dan zouden er vanzelf weer banen komen.

Welnu, aan gebrek aan medewerking van de zijde der regering hebben de ondernemers niet te klagen gehad. In de achter ons liggende jaren zijn de jeugdlonen niet alleen steeds maar weer gekort, maar is ook de koopkracht van het minimumloon afgenomen. Voor de werkgevers is de premiedruk verlicht en de tarieven voor de vennootschapsbelasting zijn verlaagd van 48 naar 43 procent. Op een lezing in 't begin van dit jaar verklaarde de heer Duisenberg, president van de Nederlandse Bank, dat het loonkostenpeil in de Nederlandse industrie tussen 1977 en 1983 per eenheid produkt met 15 procent is gedaald ten opzichte van het loonkostenpeil in het concurrerend buitenland. De exportpositie is dan ook beduidend verbeterd. Het overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans was in 1981 7,8 miljard, in 1982 12 miljard en in 1983 maar liefst 17,5 miljard. De topbedrijven van de brief hebben dus niets te klagen.

Wie dan wel tot de groep van negen van de brief behoorden? Wel, het bewuste schrijven ging uit van de volgende bedrijven: RSV, VMF-Stork, Hoogovens, de Amro, Unilever, Akzo, Nationale Nederlanden, Shell en Philips. Van die negen heeft RSV het loodje gelegd. Akzo, Shell en Philips maakten begin november bekend geweldige winsten te hebben behaald. Afgezien van RSV maakten de overige acht ondernemingen in 1976 na het schrijven van hun brief een winst van 7,4 miljard gulden. Eind 1983 was dat meer dan verdubbeld tot 15,2 miljard. Nu zou men mogen aannemen, dat de acht ondernemingen nu inderdaad wat zouden hebben gedaan aan "een daadwerkelijke bestrijding van de structuurwerkloosheid", waarover ze zich in hun brief zorgen maakten. Niets is natuurlijk minder waar. De cijfers spreken duidelijke taal: bij de acht bedrijven werkten in 1976 in Nederland totaal 219.907 mensen. Ondanks meer dan een verdubbeling van de winst was in 1983 dat aantal gedaald tot 188.239 mensen. Inplaats van dat er dus banen bij waren gekomen, waren er 31.668 banen verloren gegaan. Alle mooie verhalen en beloften ten spijt is de werkgelegenheid in de acht jaar die verlopen zijn sinds het schrijven van de brief, bij de betrokken bedrijven met 14,4 procent gedaald. En daar zijn de 5.000 banen die door de ondergang van RSV verloren gingen niet bij inbegrepen. Duidelijk is, dat de praatjes over het scheppen van banen door rendementsverbetering van de bedrijven alleen maar zijn bedoeld om bij de arbeiders de offerbereidheid aan te wakkeren.

Het opmerkelijke is nu, dat men enerzijds met allerlei mooie praatjes

alles doet om de offerbereidheid van de arbeiders aan te wakkeren, maar anderzijds niets nalaat wat het geloof in die praatjes kan schaden. Vanuit het bedrijfsleven hoort men schandaal op schandaal. Dan is het dit bedrijf, dat de overheid voor miljoenen heeft opgelicht, dan is het die onderneming die op grote schaal oplichting heeft gepleegd. Slavenburg, ABP, De Vleesmeesters, OGEM met z'n Cyprus-konstruktie, enz. enz. Allemaal maar graaien ten koste van de zoveel door hen geprezen gemeenschap.

Dat de regeerders en anderen, die volgens burgerlijke maatstaven een goed voorbeeld zouden moeten geven, in dat grote graaien vooraan gaan, heeft geen betoog. Het was de echtgenoot van Koningin Juliana, prins Bernhard, van wie als eerste bekend werd dat hij 4 miljoen aan smeergeld van Lockheed in z'n zak had gestoken. Dat was dezelfde man, die enige jaren daarvoor in een kersttoespraak tot het personeel van paleis Soestdijk zei, dat de arbeiders zo materialistisch waren en steeds maar meer wilden hebben. Na de hondsbrutale Bernhard was het de niet minder brutale, maar meer uitgeslapen Ruud Lubbers, die als minister van economische zaken een wetsontwerp indiende en na aanneming daarvan er zelf oneigenlijk gebruik van maakte en op die manier de belasting voor tonnen wist de ontduiken. Niet erg fraai voor een christen-demokratische politikus? Laat ons niet lachen. Wie werkelijk nog gelooft in een christelijk geweten bij politici als Lubbers c.s. moet wel erg onnozel zijn. Bij dergelijke figuren zit het geweten in hun portemonnaie.

Ruud Lubbers is echter niet de enige geldgraaiër. Een ander misselijkmakende figuur in 't kabinet-Lubbers is holle-bolle-Gijs, de grote schrokker. Inderdaad, Gijs van Aardenne bedoelen we, de minister van economische zaken. Ook in het kabinet Van Agt-Wiegel zat hij op dat departement. Toen daarna het tweede kabinet-Van Agt met de PvdA en D '66 kwam, viel holle-bolle-Gijs uit de boot en kreeg als 'werkloze' minister een wachtgeld. Als commissaris van een oliebedrijfje werd hij echter tevens beloond met zo'n slordige 35.000 gulden. Dat bedrag moest eigenlijk van zijn wachtgeld worden afgetrokken, doch onze slimme Gijs wilde dat 'sometje' pas over enige jaren laten uitbetalen, zodat hij volledig over zijn wachtgeld kon beschikken. Gelukkig werd dit bedrog ontdekt en ging de wachtgeld-fraude *niet* door. Maar evengoed had holle-bolle-Gijs het geprobeerd. Als men nu bedenkt, dat Gijs behoort tot de VVD, de partij die het altijd heeft over steun-fraude en zwart-werken van werkloze arbeiders, en als men dan ook nog bedenkt, dat nog niet zo lang geleden deze man in een interview zeer denigrerende opmerkingen maakte over werkloze arbeiders, dan moet men het met ons eens zijn, dat wij Gijs zeer mild beoordelen als we hem een misselijkmakende figuur noemen.

Een ander die het wel gelukte om wachtgeld-fraude te plegen was de voormalige staatssecretaris Haeckx. Als ex-staatssecretaris genoot ook hij een wachtgeld, maar verdiende onderhand tevens nog een dik salaris bij een Duitse onderneming. Toen dit bekend werd gingen de geruchten, dat hij het teveel geïnde terug zou moeten geven, maar daarvan is later niets meer gehoord en of het gebeurd is is zeer twijfelachtig want in de regel dekken dief en diefjesmaat elkaar.

Maar niet alleen leden van het kabinet weten van wanten, ook in het bedrijfsleven weet men er raad mee. Bij OGEM bijvoorbeeld werd het mismanagement van Udink beloond met een gouden handdruk van enige miljoenen. In een onderneming wordt een arbeider, die niet voor z'n taak berekend is, er zonder meer uitgegooid. En hij mag dan nog blij zijn als hij een werkloos-

heidsuitkering krijgt. Vaak weet men het nog zo te plooiën, dat zijn ontslag aan hemzelf wordt geweten, zodat hij voor een WW-uitkering niet in aanmerking komt en op de bijstand is aangewezen. Maar een schertsfiguur als Udink, die er mede verantwoordelijk voor is dat duizenden arbeiders op straat kwamen te staan, wordt daarvoor beloond met een bedrag, dat een arbeider in z'n hele leven nog niet aan loon kan binnenhalen.

Maar dat niet alleen: OGEM had op Cyprus een nep-bedrijfje opgericht, waar ook de Nederlandse directeuren op de loonlijst stonden. Die namen dan zo af en toe het vliegtuig naar Cyprus (op kosten van de OGEM natuurlijk), dronken daar een borreltje en gingen weer naar huis. Het resultaat van dat alles was wel, dat zij slechts 4,5 percent belasting over hun inkomsten behoeften te betalen inplaats van het tien- of vijftienvoudige, dat ze anders hadden moeten dokken. Dit alles is door twee voormalige *Parool*-journalisten tot op de bodem op Cyprus uitgezocht. Natuurlijk werd schande gesproken van deze belastingontduikingstruc en het ministerie van financiën beloofde er iets aan te zullen doen.

Welnu, er is iets aan gedaan. Wie nu mocht menen dat dergelijke constructies, die alleen deinden om de belasting te ontduiken, nu onmogelijk zijn gemaakt, komt bedrogen uit. Op 5 mei j.l. berichtte de pers, dat onze staatssecretaris Koning van financiën een wetsontwerp had ingediend, waarin wordt bepaald dat "*Nederlanders die in het buitenland werken waar geen belasting wordt geheven, aanspraak moeten kunnen maken op vrijstelling van de Nederlandse loon- en inkomstenbelasting*". Het persbericht voegde er aan toe, dat daarmee voor het Nederlandse bedrijfsleven de noodzaak vervalt om van de 'gekunstelde' Cyprus-constructie gebruik te maken. Het ontduiken van de belastingen door op Cyprus een nep-bedrijfje op te richten en daar de dure direktieleden op de loonlijst te zetten, is dus legaal gemaakt. Dit steekt wel heel schril af met wat er in sommige gemeenten ten opzichte van bijstandsvrouwen gebeurt. Daar ligt de politie op de loer om bijstandsvrouwen te betrappen op een avontuurtje met een man. Lukt dat, dan probeert men de bijstand in te houden met het argument, dat de vrouw een relatie met een man heeft, die wel profijtelijk voor haar zal zijn.

Ja, ja, de rijken moeten steeds rijker en daarom de armen steeds armer worden gemaakt. Om dat te bereiken moeten de ontduikingen van de grote bedrijven (en van "heren" als Lubbers, Van Aardenne, Haecx c.s.) zoveel mogelijk in de doofpot worden gestopt of gelegaliseerd en moet het accent steeds weer worden gelegd op de steunfraude en het zwart-werken van de arbeiders, terwijl *die* fraude natuurlijk in geen enkele verhouding staat tot die van de heren machthebbers, zowel in de regering als in het bedrijfsleven. Hoe groot de fraude van de machthebbers wel is kan men afleiden uit het feit, dat het in omloop zijnde 'zwart geld' wordt geschat op een bedrag van tussen de 30 en 50 miljard gulden. Geld dat alleen maar door illegale praktijken kan zijn verkregen, want juist daarom wordt het 'zwart' genoemd. Welnu, er zal wel niemand zijn, die meent, dat het de arbeiders zijn die over zwart geld beschikken.

Je vraagt je dan ook af waar de heren regeerders als Lubbers, Van Aardenne c.s. de gore moed vandaan halen om over de steunfraude van de arbeiders een oordeel te vellen. Dit temeer wanneer men bedenkt, dat de overheid niets doet (niets *wil* doen) aan het vele zwarte geld; dat de Nederlandse staat ruim drie miljard gulden in RVS heeft gestoken; dat Van Aardenne zelfs buiten het kabinet om aan RSV de garantie moet hebben gegeven, dat de staat alle verliezen zou dekken; dat de Hoogovens 1,2 miljard kre-

gen, VMF-Stork vele tientallen miljoenen en Philips in oktober j.l. een ontwikkelingskrediet van 200 miljoen; dat er geruchten gaan, dat Ruud Lubbers als minister-president in Koeweit de belangen van Hollandia-Kloos - een bedrijf waarvan hij zelf mede-eigenaar is - heeft behartigd en dat zijn partij, het CDA, in 1982 in haar verkiezingscampagne gebruik heeft gemaakt van ministeriële dienstauto's. Over fraude gesproken.

Dat de heren machthebbers hondsbrutaal zijn in 't trappen naar en het vernederen van de arbeiders mag als bekend worden verondersteld. Een paar voorbeelden willen we toch in de herinnering terugroepen. Daar was allereerst de minister van verkeer en waterstaat, Smit-Kroes, die de prijzen van het openbaar vervoer zo hoog opschroefde, dat ze een zware aanslag waren op de inkomsten van de laagstbetaalden, jongeren zonder werk en bijstandstrekkingen, om over bejaarden maar niet te spreken. Toen daarover werd geklaagd wist ze niets beters te vertellen dan dat die mensen dan maar een halte verder moesten lopen. Het was dezelfde Smit-Kroes, die in het eerste kabinet-Van Agt als staatssecretaris op hetzelfde departement verklaarde het geven van steekpenningen door de KLM aanvaardbaar te vinden. Over integriteit gesproken. Overigens schijnt de weerstand tegen deze minister (berucht vanwege haar zig-zag-beleid en haar arrogantie) ook in eigen gelederen steeds groter te worden.

Het was minister De Koning van sociale zaken, die in *De Tijd* van 2 december 1983 in een interview verklaarde:

"Liever de minimum-inkomens ook omlaag dan een verdere verkleining van de verschillen tussen minimum en modaal. En dus kan dat, als het zo slecht zou blijven gaan, er toe leiden dat ik moet zeggen: dan doen ze de telefoon of televisie maar weg."

Zonder meer etaleert deze man zich als een a-sociale minister. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat dinsdag 30 oktober j.l. een dertigtal werkloze jongeren in Delft minister De Koning het spreken onmogelijk maakte. Hij zou daar een trefpunt voor mensen zonder werk openen. Toen een oproep van burgemeester Vos de Wael aan de ordeverstoorders om hun aktie te stoppen geen succes had, nodigde hij één van hen uit hun bezwaren kenbaar te maken. Een jongeman, die reeds drie jaar zonder werk was, verklaarde toen dat overleg met deze minister totaal geen zin had want dat de uitkeringen toch steeds lager werden. *"De werklozen"*, aldus de jongeman, *"hebben daartegen geen verweer. Daarom is het enige dat we kunnen doen dit soort bijeenkomsten verstoren."*

Voor de minister aan het woord probeerde te komen hadden de aktievoerende werkloze jongeren een pamflet onder de aanwezigen verspreid. Daarin stond onder andere te lezen:

"Wij snappen absoluut niet waar De Koning het lef vandaan haalt zich hier te vertonen. Die vent is verantwoordelijk voor een crisispolitiek die in de jaren dertig niet zou hebben misstaan. Heelaas kunnen we er niet voor zorgen dat hij op staande voet wordt ontslagen. Wel kunnen we hem laten horen wat we er van vinden."

Deze jongeren, die zich afvragen waar De Koning de lef vandaan haalt, weten blijkbaar nog niet dat machthebbers nu eenmaal hondsbrutaal zijn. En deze machthebbers weten, dat wie de macht heeft ook het recht aan z'n zijde heeft. Vandaar dan ook dat de protesterende jongeren door de politie de zaal werden uitgewerkt. Maar men begint toch door te krijgen, dat De Ko-

ning (als echte machthebber) a-sociaal is, en zich ook als zodanig presenteert.

De laatste figuur die we nog even onder de loep willen nemen is Onno Rudink, de minister van financiën. Hij is de man die in de achter ons liggende oktobermaand zoveel stof deed opwaaien met zijn uitspraken over de werkloze jongeren, *"die zich er met een Jantje van Leiden van afmaken"* en *"die liever bij tante Truus blijven, omdat het wachtgeld zo prachtig is"*. Deze a-sociale, plutocratische geldmaniak moet toch wel hondsbrutaal zijn om dergelijke opmerkingen te durven maken. Zelf accepteerde hij - net als alle andere ministers en staatssekretarissen - in ongeveer dezelfde tijd dat hij z'n beruchte opmerkingen maakte een loonsverhoging van zo'n slordige f 10.000.- per jaar. Maar dat niet alleen: deze minister had het ook over werklozen, die vanwege het prachtige wachtgeld niet bereid waren elders een baan te aanvaarden. Alles wat dit, de werklozen in de modder trappend, a-sociaal individu aan dergelijke opmerkingen uitbraakt, is vanzelfsprekend alleen bestemd voor arbeiders. Want dezelfde man was er tegen dat de direktieleden van de PTT ook naar Groningen zouden verhuizen. Die mochten wel bij tante Truus (in dit geval de Haagse coterie) blijven zitten. Tenslotte behoren die niet tot het plebs maar tot dezelfde soort als de maniakale vakidoot, die Onno Rudink heet.

Ziezo, we zullen er eindelijk eens mee moeten stoppen ook al hebben we 't hele soepzootje nog niet de revue laten passeren. We wisten wel waar we begonnen, maar niet waar we zouden eindigen. Als je er eenmaal aan begint ontdek je steeds meer smeerlapperij. Want nu hebben we het nog niet eens gehad over de diskriminatie van gastarbeiders door de overheid, over het onmenselijke terugsturen van asiel-aanvragers, over de grote graaiers bij RSV, OGEM en andere bedrijven en over zoveel andere zaken niet. We menen echter dat we het hierbij maar moeten laten. Het is ook geen opwekkend onderwerp om over te schrijven. Bij het verwerken van al die vunzigheid moet je doorlopend je woede onderdrukken en de vieze smaak die je er van in je mond krijgt wegspoelen.

=====

A R B E I D S D I S C I P L I N E I N R U S L A N D I V

De bolsjewiek Karl Radek stond bekend om het cynisme, waarmee hij openlijk die dingen uitsprak die andere topfiguren in de partij liever met revolutionaire frasen verbloemden. Zo vatte Radek in één zin datgene samen, waarvoor wij in Daad en Gedachte tot nu toe een vijftiental pagina's nodig hadden: omwille van het herstel van de produktie eisten de bolsjewieken dat de arbeiders ophielden zelf vorm te geven aan hun bestaan als producent en zich schikten naar de aanwijzingen van bovenaf. "Moeten wij wijken voor de verlangens van arbeiders die aan het eind van hun geduld zijn, maar die niet zoals wij begrijpen wat hun werkelijke belangen zijn?", zo riep Radek in 1921 uit 1). Vanzelfsprekend weken de bolsjewieken niet, en gezien de omstandigheden hadden zij ook niet *kunnen* wijken. Herstel van de produktie was nodig om de boeren tegemoet te komen, en voor dat doel moesten de arbeiders werken alsof er geen revolutie was geweest. Trouwens, voor wat de

positie van de arbeiders als producenten betreft *was* er ook geen revolutie geweest 2).

Zo duidelijk als dat maar kon werden sinds begin 1921 de arbeiders van het politieke toneel verdreven en naar de fabriek terugverwezen. Van arbeiderskontrolle kon - overigens al vóór de NEP - geen sprake meer zijn. Terwijl voor de periode van 't 'oorlogskommunisme' het beroep op het 'proletarische bewustzijn' van de arbeiders nog kenmerkend was geweest voor de pogingen om hen zo hard mogelijk te laten werken - en straffe tuchtmaatregelen ingeval het aan 'bewustzijn' ontbrak waren van dit appèl de keerzijde - zo stond het nieuwe bestel van de NEP in het teken van de koop en de verkoop. Terwille van de relatie met het platteland werd de markt weer als instelling toegelaten, en niet alleen toegelaten, maar als leidend beginsel ingevoerd.

"De boeren eisen, dat men hun in de praktijk bewijst dat de arbeider, die de fabrieken, de bedrijven, de industrie in handen heeft, de ruilhandel met het platteland op gang kan brengen", aldus Lenin ter verdediging van de ommezwaai naar de NEP 3). Maar het was natuurlijk niet waar dat 'de arbeider' de nijverheid in handen had, en evenmin dat deze zelfde arbeider het initiatief tot het herstel van de vrije markt zou nemen. Uit het besluit van het Centraal Comité van de bolsjewistische partij over de rol en de taken van de vakbonden onder de NEP bleek dat de verhoudingen heel anders lagen. In dit besluit werd duidelijk gesteld, dat de 'gesocialiseerde' staatsbedrijven en de opnieuw toegestane privé-sektor *via de markt* met elkaar moesten concurreren, en dat de te verwachten spanningen in de staatsbedrijven (die immers nu "vanuit het beginsel van de economische rekenvoering, d.w.z. op kommerciële basis" moesten gaan werken) louter en alleen toegeschreven moesten worden aan "de kulturele achterstand en uitputting van het land" 4). Het was, kortom, volgens de bolsjewistische partij de schuld van moegestreden en kultureel achterlijke arbeiders, dat het konflikt tussen arbeiders en bedrijfsleidingen opnieuw de kop opstak.

Met tal van maatregelen trachtte de heersende partij zulke konflikten te bezweren. Voor zover het de partikuliere sektor betrof, stond zij de vakbonden toe om op te treden als "verdedigers van de klassebelangen van het proletariaat". Maar bij konflikten tussen arbeiders en bedrijfsleiding in de 'gesocialiseerde' staatssektor, die evengoed volgens kommerciële beginselen werkte, wilde zij enkel toegeven dat van "bureaucratische uitwassen" sprake kon zijn. Voor de rest lag de schuld bij "de achterlijkheid van zekere groepen arbeiders, de provokaties van kontra-revolutionaire elementen of bij 't tekortschieten van de vakbonden zelf". In zulke gevallen was het "de taak van de vakbonden bij te dragen tot de meest spoedige likwidering van de konflikten door maatregelen, die voortkomen uit de aard van het vakbondswerk: door maatregelen die aan feitelijke onregelmatigheden en misstanden een eind maken en tegemoet komen aan gerechtvaardigde en vervulbare eisen van de massa's, en door politieke beïnvloeding van de massa's enz." Gedaan was het met elke pretentie dat de vakbonden, laat staan de fabriekskomités of de arbeiders zelf, nog enige invloed op de bedrijfsvoering zouden hebben.

Zonder omhaal verklaarde het Centrale Comité, dat na de verovering van de staatsmacht het grootste en meest fundamentele belang van het proletariaat zou liggen in de vergroting van de hoeveelheid produkten en in de verregaande opvoering van de maatschappelijke produktiekrachten. Om dit belang te verwezenlijken moest echter alle macht in de onderneming volle-

dig in handen van de bedrijfsleiding liggen. Alle inmenging van de vakbonden in de bedrijfsvoering werd zonder meer als schadelijk en ontoelaatbaar beschouwd. De vakbonden moesten in de eerste plaats een leerschool zijn voor het bestuur van de 'socialistische' industrie. Dit hield, aldus de bepalingen van het Centrale Comité, slechts in dat de vakbonden enkel vertegenwoordigers konden sturen naar de economische organen, die over alles bleven beslissen. Voorts moesten zij uit de arbeiders nieuwe kaders voor de leiding van de industrie rekruteren en zorg dragen voor de materiële voorzieningen voor het personeel. En tenslotte werden de bonden verantwoordelijk gemaakt voor het uitwerken van loontarieven en verbruiksindexen. In het bijzonder moesten de discipline-tribunalen van de vakorganisaties erop toezien "dat de arbeidsdiscipline en de kulturele strijd daarvoor worden versterkt en de produktiviteit wordt opgevoerd, zonder zich echter in de bevoegdheden van de volksrechtbanken en van de overheid te mengen" 5).

Nu ieder spoor van deelneming van arbeidersorganisaties was uitgebannen, vertoonde de NEP-maatschappij alle kenmerken van wat men later een sociaal-democratisch model zou gaan noemen. In het regeringsbeleid stond de kapitaalsakkumulatie op de eerste plaats, hetzij direkt door opvoering van de produktiviteit in de 'gesocialiseerde' sektor, hetzij indirekt door het scheppen van gunstige voorwaarden voor de ambachtelijke privé-nijverheid en voor de middelgrote boeren. Omdat deze politiek tot spanningen kon leiden met de arbeiders, was de vakbonden als voornaamste taak toebedeeld hun 'achterban' politiek aan het systeem te binden. De materiële grondslag voor deze 'opvoedende' taak werd gevormd door de specifieke belangenbehartiging die de vakbonden op zich moesten nemen.

Waar dat 'mogelijk' en 'redelijk' was - dus zonder dat zij ooit op essentiële punten het regeringsbeleid in gevaar brachten - moesten de vakbonden tegemoet komen aan de grieven van de arbeiders. Dit betekende echter tevens, dat zij door het in de wacht slepen van kleine koncessies voortdurend moesten trachten om arbeidskonflikten van hun scherpe kanten te ontdoen. Doordat onder de NEP opnieuw de marktverhoudingen overheersten en de relaties tussen staat, bedrijven en arbeiders weer werden bepaald door een kontrakt in plaats van een politieke machtsverhouding, moesten ook de arbeiders met een kontrakt aan hun bedrijf worden gebonden. Een heel netwerk van CAO's ontstond, waarover de vakbonden in naam van de arbeiders van een bepaalde industrietak onderhandelde met de leiding van de trusts en de syndikaten. In deze CAO's werden de lonen vastgelegd en werd voorts ook bepaald, dat de vakbonden er voor verantwoordelijk waren dat de arbeiders de bepalingen uit de CAO zouden naleven.

De lonen die in deze CAO's waren vastgelegd, waren aan de lage kant. Alleen wanneer de produktiviteit steeg kon een premie boven op de basistarieven uitbetaald worden, en ook dan natuurlijk pas achteraf. Voor de rest lagen de tarieven vast. Het gemiddelde arbeidsloon was zo laag, dat het in heel Rusland alle bedrijven in staat zou stellen om "de hun ter beschikking staande hulpmiddelen volledig te benutten", dit betekende dat het *gemiddelde* loon niet hoger was dan dat van een ongeschoolde arbeid(st)er. De Russische autoriteiten verkondigden luid, dat bij hen "het tariefbeleid in handen van de massa's" lag. In de praktijk kwam dit erop neer dat het tariefbeleid, wanneer het eenmaal van bovenaf was vastgesteld, door de massa's moest worden waargemaakt. Vooral wilden de vakbonden er zeker van zijn, "dat de door ons afgesloten CAO's niet door wilde akties worden ondermijnd" 6).

In de praktijk trokken de arbeiders zich van zulke 'verplichtingen' weinig aan. In de periode 1921-1922 vonden per maand gemiddeld 37 stakingen plaats in de staatssektor, waaraan meer dan 15.000 arbeiders deelnamen. In de eerste periode 1922-1923 waren dat 42 stakingen met bijna 13.000 arbeiders. Van de stakingen in de laatste periode betrof 96% (gemeten naar het aantal arbeiders) eisen tot loonsverhoging. Ondanks het veel geringere aantal arbeiders dat in de privé-sektor werkte, was het verlies aan arbeidsdagen door stakingen er groter dan in de staatssektor. De opstelling van de vakbonden was van dit verschil een belangrijke oorzaak. Terwijl in de 'gesocialiseerde' sektor conflicten rondom de CAO bijna altijd door bemiddeling van speciale instanties konden worden opgelost, volgde op de weigering van NEP-ondernemers om een CAO te ondertekenen vrijwel altijd een officiële staking. Onder druk van de algemene boycot die dan placht te volgen, ondertekenden de meeste ondernemers dan schielijk alsnog de CAO.

In de 'gesocialiseerde' sektor kweten de vakorganisaties zich voorbeeldig van de taken die hun door het Centrale Comité waren opgelegd. Om conflicten in de staatssektor in der minne te schikken was een omvangrijk apparaat van bemiddelingsinstanties in het leven geroepen. Wanneer staatsondernemingen zich niet hielden aan de bepalingen van de CAO, konden vakbondscellen hiertegen in beroep gaan bij 'n hele reeks arbitragekommissies, waarin aanvankelijk de stem van het 'arbeidersbelang', d.w.z. van de vakbonden, zwaar woog. Conflicten werden zo op effectieve wijze opgevangen. De stakingskassen, die vóór de naasting van de industrie nog door de staat werden gevuld, werden na die tijd prompt overbodig verklaard. Tot 1925 bestonden er nog wel stakingskassen die door bijdragen van de leden werden gevuld, maar deze konden niet worden gebruikt voor akties in de staatssektor. Een funktionaris van de metaalarbeidersbond verklaarde in mei 1925, dat de vakbonden stakingen via arbitrage trachtten te voorkomen. "En als het in de staatsindustrie dan toch tot stakingen kwam, dan werden deze grotendeels geleid door onwetende, pas uit de klei getrokken en onvoldoende gedisciplineerde arbeiders". Van de stakingsgelden waarover de bonden beschikten werd slechts zo'n 14% gebruikt ter ondersteuning van akties in de privé-sektor; van de rest verdween het overgrote deel als solidariteitsbijdrage naar stakingen in Duitsland en Zweden 7).

De Invoering van de NEP was met een golf van akties voor loonsverhoging gepaard gegaan. In de periode 1922-1923 luwde deze golf enigszins, mede doordat ingeval van een konflikt de bemiddelingsorganen dikwijls ten gunste van de arbeiders beslisten. Hierin kwam echter verandering toen de sovjetregering een reeks maatregelen afkondigde, die tot doel hadden de rentabiliteit van de industrie op te voeren. Tot 1924/1925 had de industrie in Rusland zich snel kunnen herstellen, omdat zij had moeten voldoen aan de inhaalvraag van de herstelperiode na de burgeroorlog. Tijdens deze inhaalperiode had de Russische industrie echter ook de reserves moeten opbouwen die nodig waren voor vernieuwing en uitbreiding van het konstante kapitaal. De economische situatie was in hoge mate verwant aan die van de wederopbouwperiode in het Westen na de Tweede Wereldoorlog 8). Ook voor een geleide loonpolitiek waren alle voorwaarden aanwezig: een sterk staatsgezag en vakbonden die hun greep op de arbeiders gebruikten om het economisch beleid van de regering te helpen uitvoeren.

In augustus 1924 vaardigde het Centraal Comité van de bolsjewistische partij een dekreet uit over de loonpolitiek. Dit dekreet bepaalde, dat de lonen nog slechts dan mochten worden verhoogd als er sprake was van een

verhoogde produktie. De regering riep bovendien de vakbonden en de economische organen dan ook op om campagne te gaan voeren ter verhoging van de produktiviteit. Maar omdat voor een werkelijke verbetering van het produktie-apparaat het kapitaal ontbrak, moest de produktiviteitsverhoging noodzakelijk op kosten van de arbeiders gaan. In april 1926 eiste het Centraal Comité dat de produktiviteit vooral zou worden opgevoerd door "een intensivering van de arbeidsdag, een versterking van de arbeidsdiscipline, alsook door de strijd tegen het wegblijven van het werk, enz." Vakbondsleider Tomski ondersteunde dit beleid met een niet mis te verstane oproep aan z'n 'achterban': alleen een beleid van discipline en soberheid "verzekert de ontwikkeling van de verworvenheden van oktober, en alleen bij een aktieve ondersteuning van zo groot mogelijke arbeidersmassa's kan dit beleid met succes worden doorgezet". De arbeiders werden dus verzocht in te stemmen met en toe te zien op hun eigen disciplinerings.

Over de hele linie werd in 1926 het grote offencief ingezet tegen al die bepalingen, die nog vanuit de periode direkt na de revolutie het specifieke arbeidersbelang plachten te vertegenwoordigen. Het arbitrage-apparaat werd gecentraliseerd en kwam nu onder de invloed van de vakbondstop, die veel meer dan de lagere bondsorganen zich had gebonden aan het soberheidsbeleid. Bovendien kregen ook de economische organen in de konfliktbemiddeling een grotere rol toebedeeld; hun zeggenschap in de arbitrage was tenslotte even groot als die van de vakbonden. Dienovereenkomstig daalde het aantal arbitrage-uitspraken, dat ten gunste van de arbeiders uitviel. Voorts werden de politie-funkties van de vakbonden versterkt: een vastberaden strijd werd aangekondigd "tegen de anarchistische methoden, waarmee losse groepen arbeiders loon- en woonkwesties proberen op te lossen (lanterfantreij, stakingen zonder toestemming van de vakbonden enz.)". Toch was het voor een straffe aanpak van 'anarchistische methoden' van 'achtergebleven arbeiders' nog te vroeg. De ontevredenheid van de arbeiders over lonen, tarieven en onrechtvaardig ontslag ontladde zich in een zo opvallende stijging van het aantal stakingen en andere konflikten, dat partij, vakbonden en economische organen het soberheidsbeleid spoedig afbliezen, dit onder de luide (zelf)kritiek, dat sprake was geweest van een "eenzijdige druk uitsluitend ter verhoging van de arbeidsinspanning en niet gericht op een betere organisatie van de produktie en het technische niveau daarvan". Voorlopig hadden de arbeiders de loonstop weten te doorbreken 9).

Maar waar direkte loonmaatregelen niet door te zetten waren, daar bleef nog de weg over van intensivering van de arbeid. Bij wijze van jubileumgeschenk kregen de Russische arbeiders in oktober 1927 te horen, dat de zeven-urendag zou worden ingevoerd. Maar dit, wel te verstaan, in de vorm van een drieploegensysteem, dat vaak ook nog eens in twee halve ploegen van 3½ uur per etmaal moest worden uitgevoerd. De arbeiders reageerden met een massaal wegblijven van het werk, zodat een tijdlang de produktiviteit niet steeg, maar met 5 tot 15% daalde. De bedrijfsleidingen poogden dit 'gebrek aan industriële integratie van nieuw gerekruteerde arbeiders' te bestrijden met ontslag op grote schaal. Op zijn beurt leidde deze maatregel echter tot een dermate groot verloop onder het personeel, dat van een rationele produktie geen sprake meer kon zijn.

Als traditie uit de eerste jaren van de revolutie werden kwesties met betrekking tot het produktieverloop in vergaderingen met de arbeiders besproken. Aangezien echter sinds 1924 de tendens was om hoe dan ook de pro-

duktie voorop te stellen en klachten van de arbeiders af te doen als grieven van 'achtergebleven elementen', nam de belangstelling van de arbeiders voor zulke bedrijfskonferenties evenredig af. Al spoedig konkludeerden de autoriteiten dan ook uit dit feit, dat rationaliseringskwesities de arbeiders boven de pet gingen. Onvervaard namen zij maatregelen om het personeel van deze zorg te bevrijden en de opvoering van de produktie toe te vertrouwen aan de geschoolde kaders van het Centrale Arbeidsinstituut van Aleksej Gastjev, de Russische Taylor. Zelfs deden zij pogingen om de vakbonden in te schakelen bij tijdmetingen op het werk; dit plan leed echter schipbreuk op de tegenstand van het vakbondskader en vooral op het verzet van de arbeiders zelf, die de 'ekonomen' op allerlei wijze om de tuin wisten te leiden 10).

Bij de invoering van de NEP had de bolsjewistische partij nog rekening gehouden met de mogelijkheid, dat in de bedrijven zekere 'belangen- tegenstellingen inzake de arbeidsvoorwaarden' zich zouden voordoen. En dat deden ze ook. Maar in de loop van de jaren '20 werden dergelijke tegenstellingen meer en meer onderdrukt ten gunste van de bedrijfsleidingen. Al wie vóór produktieverhoging was had de steun van de hele 'driehoek' van partij, vakbond en direktie; al wie in de eerste plaats keek naar zijn eigen arbeidsvoorwaarden kreeg de wind van voren en werd met ontslag bedreigd. Tien jaar na de oktoberrevolutie was de arbeiders, blijkens een veel gehoord gezegde, één ding duidelijk geworden: "Wil je een stuk brood hebben, praat dan zo weinig mogelijk" 11).

- 1) Geciteerd in: Robert Conquest, *Industrial Workers in The USSR*, New York 1978, blz. 8.
- 2) Interessant zijn de konklusies op dit punt die worden getrokken in het boek van S.A. Smith, *Red Petrograd. Revolution in the Factories 1917-1918*, Cambridge 1983. Aan dit boek, dat zeer veel materiaal bevat over de situatie binnen de fabrieken van Petrograd, zullen wij te zijner tijd een aparte bespreking wijden.
- 3) V. Lenin, *Referat über die Ersetzung der Ablieferungspflicht durch die Naturalsteuer*, 15 März 1921, in *Ausgewählte Werke*, Berlijn 1970, blz. 649.
- 4) *Über die Rolle und die Aufgaben der Gewerkschaften unter den Verhältnissen der NEP. Beschluss des ZK der KPR (B) von 12. Januar 1922*, in: V. Lenin, *Ausgewählte Werke*, a.v., blz. 744.
- 5) a.w., blz. 747-751.
- 6) Sibylle Plogstedt, *Arbeitskämpfe in der sojetischen Industrie 1917-1933*, Frankfurt 1980, blz. 61-64.
- 7) a.w., blz. 54-60.
- 8) Zie voor deze vergelijking uitgebreider: Alexander Erlich, *Die Industrialisierungsdebatte in der Sowjetunion 1924-1928*, Frankfurt 1971, blz. 102-104.
- 9) Plogstedt a.w., blz. 80-95. Het bekendst werd deze (zelf)kritiek via een cirkulaire van Rykov, Stalin en Koejbysjev van september 1926, in Nederland door *De Tribune* gepubliceerd.
- 10) Plogstedt, a.w., blz. 113-115.
- 11) Geciteerd in: *Dokumenten van de Russische oppositie, in Klassenstrijd*, februari 1928, blz. 37.

D E B R I T S E M I J N W E R K E R S S T A K I N G

Handelen de stakers wel volgens de 'linkse' voorschriften?

In de loop van deze zomer verscheen in *Workers Playtime*, een publikatie van de London Workers Group, een redactioneel artikel over de Britse mijnwerkersstaking. Op dit kommentaar is uiterst felle kritiek geleverd door één van onze relaties uit Cardiff (Zuid-Wales). Naar onze opvatting is 't gelijk in ieder opzicht aan de kant van de kritikus. Uittreksels van zijn kritiek drukken wij hierbij af. Het lijkt ons niet nodig eerst een vertaling van het stuk uit *Workers Playtime* te publiceren, want de kritikus citeert waarheidsgetrouw en nauwgezet de zinsneden waarover hij is gevallen. Zijn kritiek luidt als volgt:

"De argumenten in het eerste deel van het redactioneel kommentaar in *Playtime* zijn:

1. De NUM controleert de staking; slechts een minderheid van de stakers is actief.
2. Als er niets veranderd zal er (op zijn hoogst?) een verraderlijk compromis bereikt worden om het gezicht (het gezicht van Scargill?) te redden. Mijnen zullen sluiten in ruil voor hogere lonen, vervroegde uittreding, een kortere werkweek, of iets dergelijks.
3. Om iets "beters" (niet nader toegelicht) te krijgen moet er zijn:
 - a. een "meer eensgezinde" staking;
 - b. een uitbreiding van de staking naar andere arbeiders;
 - c. een besmet verklaren van kolenvervoer door transportarbeiders.
4. Ondertussen moeten de mijnwerkers en hun gezinnen staande gehouden worden door inzamelingen van voedsel en geld dat rechtstreeks naar hen toe gaat.
5. "En de toenemende woede van de stakers moet in een praktische richting geleid worden. Er moeten rechtstreeks direkte banden gesmeed worden tussen strijdbare mijnen en streken, en binnen mijnwerkersgemeenschappen, zodat, wanneer er een stiekeme mijnsluiting komt na het einde van de staking, arbeiders in de getroffen mijn een vast gefundeerd vertrouwen hebben in hun vermogen om zich te verzetten tegen een sluiting, of eenvoudigweg hun banen zo duur mogelijk verkopen."

Laten we dit eens nader bekijken. Beheerst de NUM de knokploegen? Beheerst hij alle steungroepen en ondersteuningsfondsen? Organiseert hij de sabotage? Zeer beslist niet. De NUM controleert de onderhandelingen, controleert het geld dat voor het posten wordt betaald, probeert de inzamelingen van voedsel en geld te controleren. Hij heeft gedreigd disciplinaire maatregelen te nemen tegen en boetes op te leggen (. - na 24 weken staken) aan arbeiders die stenen gooiden naar de politie in Gascoigne Wood. De mijnwerkers negeerden dat dreigement: controleert de NUM hen? Als de staking geen enkel resultaat heeft, beheerst de NUM haar dan zelfs in die zin dat hij ervoor kan zorgen dat men weer aan het werk gaat? *Playtime* meldt dat sommige mijnwerkers niet van plan zijn zich te laten uithongeren en hen zo weer aan het werk te dwingen, maar dat ze "tot het einde" door willen vechten: wat is 'het einde' - het verraderlijk compromis om het ge-

zicht te redden?, het kommuniste?, of zijn de mijnwerkers in de ogen van *Playtime* alleen maar tot het eerste in staat.

Hoe kunnen de mijnwerkers verslagen worden? Zou het een nederlaag voor hen zijn om eindeloos door te staken en nooit meer terug aan het werk te gaan? De vraag rijst als je aanneemt "dat er niets verandert". Als Scargill hun iets wil verkopen waarmee hij zijn gezicht kan redden, dan moet er voor hem een heleboel veranderen. De NCB biedt al grote bedragen om het leuk te verpakken. De staat toont geen enkele neiging om toe te geven. Het "langzamerhand weer aan het werk gaan" lijkt de enige manier te zijn waarop deze staking kan beëindigen - en dat is precies de reden dat stakende mijnwerkers zoveel geweld gebruikt hebben tegen arbeiders die terug gingen in het noord-oosten, in Schotland en in Yorkshire (en tegen bezittingen van de NCB) om deze 'beweging' tot staan te brengen. Dat is precies de reden dat de staat zoveel hulpbronnen, fysiek en financieel, aanwendt om de mijnwerkers weer aan het werk te krijgen, zelfs om één man als symbool weer een mijn in te krijgen.

Roepen om een "meer eensgezinde staking" betekent dat op de een of andere manier werkende mijnarbeiders via overtuiging (of geweld) de mijn uit moeten. Hen er via posten uitkrijgen is mislukt. Op 2 mei slaagden 10.000 mijnwerkers uit Yorkshire er niet in te verhinderen dat 200 man werkten in Harworth in Noord-Nottinghamshire. Welke verhouding stakende mijnwerkers tegenover werkende mijnwerkers zou wel succes gehad hebben? Op geen enkele manier zullen die onderkruipers er uit komen. Er is nu geen mogelijkheid hen te overtuigen. Als er een nationale stemming was geweest en ze hadden die verloren, dan hadden ze waarschijnlijk om een loting gevraagd, en als ze die hadden verloren.... De gehele rationaliteit van het kapitalisme staat aan hun kant - en een argument van *Playtime* (zie hieronder). De staking is zo eensgezind als mogelijk is.

Totdat duidelijk is wat ze gevraagd worden te ondersteunen, zijn oproepen aan andere arbeiders om de staking "uit te breiden" loze kreten. De roep om klassesolidariteit onafhankelijk van het onderwerp gaat slechts zo ver (een groot aantal havenarbeiders, een paar spoorwegaarbeiders, niet veel staalarbeiders). Als de staking om het belang van slechts een bepaalde groep gaat, dan is het voor de staalarbeiders een begrijpelijke zaak om tegen het sluiten van staalbedrijven te zijn. Alle zes overgebleven mijnen in Gwent zijn afhankelijk van het staalbedrijf in Llanwern - dat is hun enige klant. De NUM in Zuid-Wales heeft opzettelijk vermeden dat er serieus werd gepost bij Llanwern of bij de kolentransporten vanaf Port Talbot, afgezien van wat kleine duwpartijen met de politie buiten de poorten zodat een aantal mijnwerkers stoom kon afblazen. Zolang de mijnstaking slechts een 'industrie-aktie' is, is 't zinloos om te verwachten dat andere arbeiders maanden achtereen staken - en de meeste arbeiders weten dat één-daagse sympathie-stakingen onzinnig zijn, ineffektief en een stomme manier om geld te verliezen.

De twee zinnen die hierboven zijn geciteerd als punt 5 zijn werkelijk zeer opvallend. Beginnend met het bespreken van de staking zoals die nu is zegt *Playtime* nu 'de staking is over'. Maar, zegt *Playtime*, terwijl deze staking nog aan de gang is, moeten de stakers hun 'groeierende woede' richten op, niet op het winnen van deze staking (wat ze ook mogen verstaan onder winnen) maar op het zichzelf voorbereiden op een strijd na deze staking. Het 'praktische' smeden van banden is niet voor enige onmiddellijke doeleinden bedoeld, maar die moeten in reserve worden gehouden voor de

volgende strijd. En voor welke specifieke strijd "moeten" de mijnwerkers dit doen? Waarom? Om de volgende stiekeme mijnsluiting te bestrijden. Stemmen vanuit de coulissen: "Maar deze staking begon met de stiekeme sluiting van Cortonwood." Absoluut. Deze staking hier en nu, *dit* konkrete gevecht dat zo onbevredigend blijkt te zijn voor zoveel politieke groepen, wordt geleverd tegen de sluitingen. Als deze strijd verloren wordt (met andere woorden, als de sluitingen doorgaan) waar zal dan het "vast gefundeerde vertrouwen" vandaan komen? Zal het ontstaan door de "groeiende woede" te hebben omgezet in 't smeden van direkte banden? Deze 'praktische richting' zal ofwel mislukt zijn in *deze* staking, ofwel hij zal niet eens beproefd zijn.

Maar dat is niet alles. Als deze 'praktische richting' er niet in slaagt een mijnsluiting volgend jaar of wanneer dan ook tegen te houden, zal hij de mijnwerkers ogenschijnlijk helpen "om de banen zo duur mogelijk te verkopen". Nou, er moesten eerst een hoop koppen kapot geslagen worden en een hoop magen leeg raken om dit te bereiken. De banen kunnen *nu* verkocht worden. De NCB heeft het geld daarvoor op tafel liggen en veel mijnwerkers hebben er hun ogen op gericht. Het is helemaal niet nodig om te strijden om de banen te verkopen: waarom zou je een lange, kostbare staking doormaken voor alleen dat? Het is een argument voor de onderkruipers. Hun berekening is er op gebaseerd om door te werken en hun loon te ontvangen: als hun mijn openblijft, dan is het dik voor elkaar, zij hebben hun baan behouden; als hun mijn sluit, pakken ze het geld. Wie zal de banen "zo duur mogelijk verkopen"? Dezelfde mensen die ze al jaren verkopen - de vakbonden, in dit geval de NUM. Jullie moeten er recht voor uitkomen en zeggen: "Mijnwerkers, jullie kunnen niet winnen; verkoop jullie banen, accepteer de mijnsluitingen". Dat is de feitelijke boodschap van jullie redactioneel commentaar."

=====

